

Af: Gert Almind, forhenværende praktiserende læge og professor emeritus - gert@almind.nu

Scanticon – en epoke i almenmedicinsk efteruddannelse

Kurserne på Scanticon blev en vigtig del af den rivende udvikling, som prægede almen medicin i 1960'erne og 1970'erne og som førte til dannelsen af Lægedage.

Under et bestyrelsesmøde i DSAM dukkede en elegant, midaldrende herre op. Året var 1971. Vi var lige nået til punktet om efteruddannelse på dagsordenen. Herren talte om et kommende psykiatrikursus for praktiserende læger. Det skulle foregå i Århus. Han brugte et særligt sprog – med ord fra psykologi og pædagogik. Da han var gået, spurgte jeg: "Hvem var den psykiater fra Århus?" Da latteren havde lagt sig, fik jeg svaret: Det var Kaj Bernhardt Rasmussen, alment praktiserende læge i København.

K.B. Rasmussen og hans hustru Inge Born Rasmussen havde fælles praksis. Deres tætte parløb blev en vigtig drivkraft bag et kvalitetsløft af vores efteruddannelse i 1970'erne. Han var mødeleder og organisator. Hun var underviser. Deres idéer blev fostret i et kreativt fællesskab.

En centraliseret efteruddannelse

Datidens efteruddannelse blev styret af et foredragsudvalg i hver lægekredsforening. Udvalget bestod af overlæger og praktiserende læger, men yngre læger kunne overvære i foredragene. De blev holdt af hospitalsoverlæger, som Lægeforeningen havde indgået aftaler med.

Nu ville Lægeforeningen gøre op med den gamle model og skabe en centraliseret efteruddannelse for almen praksis. Foreningen havde sammen med Dansk Ingeniørforening etableret et nyt kursuscenter, Scanticon, i Skåde Bakker i 1969. Mange eksterne anvendte det, og Lægeforeningen selv tog stedet i brug i marts 1970, men udnyttede slet ikke de nye tekniske faciliteter.

Paul Backer, daværende formand for DSAM, drev en pænt stor praksis i familiens lejlighed på Østerbrogade i København. Han var også ansat i Lægeforeningens Uddannelsessekretariat. Han støttede K.B. Rasmussen i udviklingen af hans nye idéer.

Fra professorer til pædagogiske pionerer

Inge og K.B. var inspireret af den brasilianske pædagog og filosof Paulo Freires bog "De undertryktes pædagogik". De 'oversatte' tankerne til vores efteruddannelse: Emnerne skulle tage udgangspunkt i hverdagen i almen praksis og skulle aktivere deltagerne. Det var helt nyt dengang. Fra videreuddannelsen vidste vi, at specialets professorer bestemte, hvad der skulle undervises i – og af hvem. Hvis noget skulle ændres, måtte vi selv overtage ansvaret for planlægning og gennemførelse.

➜

Scanticon. Foto: C. Th. Sørensen/Det Kongelige Akademi – Arkiv.

Claes Kjær og K.B. på mødelederpladserne. Foto: Privat.

Ekspertpanel klar til transmission, ledet af Jesper Lundh. Foto: Privat.

TRE HISTORIER FRA KAJ BERNHARDT RASMUSSENS LÆGELIV

K.B. ydede akut lægehjælp i lejrene med tyske flygtninge i perioden omkring krigens slutning i 1945. Lægeforeningen havde i overensstemmelse med de danske myndigheder afslået at gøre det, men K.B. mente, at det var en pligt – ikke fordi han var tyskervenlig, men af moralske grunde.

K.B. blev tilkaldt ved branden på Hotel Hafnia i København i 1973. 35 mennesker omkom, deriblandt et par amerikanske børn, hvis forældre havde lagt dem til at sove og derefter var gået i byen. Han udførte et betydningsfuldt sorgarbejde den nat – også over for hotellets ansatte. De omkomne børns forældre havde i årene efter et telefonisk terapeutisk forløb med K.B. og Inge.

K.B. var i mange år huslæge på Hotel d'Angleterre. Han blev engang tilkaldt under et møde, da en betydningsfuld udenlandsk gæst var blevet syg. Jeg kørte med, så vi kunne arbejde videre under køreturen. Da vi kom til Kongens Nytorv, kørte K.B. sin store bil op over fortovet foran hotelindgangen. "Du går med", beordrede han. Vi steg ud, og han lod sin bildør stå åben. Da vi passerede den uniformsklædte dørmand, kastede han elegant bilnøglen til ham. Da vi kom ind, forklarede han, at det var den eneste måde, man kunne parkere på. Man skulle frem for alt ikke spørge om lov.

K.B. valgte tværgående temaer, som ingen havde monopol på, og specialister, som han nok kunne styre. Og han så Scanticon som en brugbar ramme for sine pædagogiske idéer: et stort auditorium, internt TV, studier, grupperum og over 100 enkeltværelser.

Konsultation med publikum

I 1972 udbød Lægeforeningen det første ugekursus: "Socialpsykiatri i almen praksis". Jeg var med. Under hele kurset havde vi 40 deltagere vores faste pladser omkring borde, der stod i et stort rektangel – åbent i midten. De fire gennemgående undervisere sad midt på hvert af rektanglets sider: socialrådgiver Kirsten Schiødt, socialpsykiater Henrik Hoffmeyer, psykolog Jørn Beckmann og almenmedicinер Inge Born Rasmussen. K.B. styrede undervisning og diskussion.

På kurset skulle vi alle gennemføre to konsultationer – en som læge og en som patient, mens vi var omgivet af undervisere og øvrige deltagere. Som 'patient' bestemte man selv sit helbredsproblem; de fleste valgte noget psykosocialt. Jeg opdagede, at jeg havde lettere ved at være læge end patient! Efter hver seance gav undervisere og medkursister nænsom kritik.

Den sidste dag var der TV-transmission fra et studie til undervisningslokalet. Inge gennemførte et længere ekstemporalspil som familieterapeut: Far og mor med to børn. Det var en enestående oplevelse at give den som genstridig søn over for læge Esther Møller som pylret, overbeskyttende mor. Da hun engang senere ringede op til vores praksis, sagde hun med myndig stemme: "Det er Gerts mor. Må jeg tale med min uvorne søn?"

Kurser for 100 læger

Ved planlægningen af det første store ugekursus i 1973 mente nogen i Lægeforeningen, at det skulle være foredrag inden for en bred vifte af specia-

Eftermiddagens plenumsession, dagens indbudte eksperter på podiet. Foto: Privat.

ler. K.B. kaldte det lidt foragteligt for 'lagkagekurser'. Han mente, at ugen skulle have et fælles tema og en ensartet struktur. Det lykkedes delvist at gøre fysiurgi til det dominerende emne, og han fik afprøvet nogle af sine idéer.

Året efter kom formen på plads. Hundrede praktiserende læger skulle på kursus i fem døgn på Scanticon med et gennemgående tema og en fast struktur. Søndag aften bød på en indledende paneldiskussion. Formiddag og eftermiddag indeholdt hver en undervisningssektion i to moduler.

Et modul bestod af oplæg, gruppediskussion og ekspertpanel. Den modulansvarlige (modulforpagteren) havde forberedt et oplæg, f.eks. en konsultation med en patient. Oplægget blev transmitteret til grupperne og de indbudte eksperter i studiet. I grupperummene lå et ark med spørgsmål til diskussion. Imens aftalte eksperterne med modulforpagteren, hvad der skulle undervises i ud fra oplægget. Så satte de sig foran kameraet og formidlede deres viden til grupperummene på 20 minutter. Efter en kaffepause gentog forløbet sig. Under gruppearbejdet kunne kursisterne nedskrive spørgsmål til eksperterne. Spørgsmålene blev indsamlet og prioriteret af K.B., som i sektionens afsluttende plenumsession stillede dem til eksperterne, der derved fik anledning til at øse af deres fagkundskab.

Det var dog ikke alle kursister, der var lige tilfredse med formen. Nogle fik større udbytte og følte sig mere trygge ved at høre foredrag: "Hvis det bliver ved på denne måde, har jeg mere gavn af at passe mine patienter", lød det. Men den slags klager prellede af på K.B.

Da Scanticon blev for lille

Emnet i 1974 var børnepsykologi. Tilmeldingen var så overvældende, at kurset måtte køres fire gange. Scanticon løb tør for gruppelokaler, så nogle af dobbeltværelserne blev inddraget. Et af kurserne måtte holdes på Kollekolle nord for København, men de havde ikke internt TV, så et firma måtte rykke ud med hele udstyret; kablerne løb ad trapper og ind i gruppelokalerne, så dørene ikke kunne lukkes.

Jeg underviste på en sektion om børneundersøgelser. Der blev filmet med tre operatører og klaptræ i mit konsultationslokale. Det nye og noget provokerende var, at den foregik uden, at barnet skulle have tøjet af. For jeg fokuserede på motorisk, psykisk og sproglig udvikling – og ikke på den rutinemæssige fysiske undersøgelse, som vejledningen dengang foreskrev.

OM INGE OG K.B. RASMUSSEN

- Inge Born Rasmussen (1917-2009)
- Kaj Bernhardt Rasmussen (1918-2000)
- Fælles praksis på Nørrebro (1947/1952-1987)
- Aktive i socialt arbejde og sundhedsoplysning, f.eks. mødregrupper og psykosocial forebyggelse
- Radiodoktor (Inge), skolelæge (Inge), huslæge på flere store hoteller (Kaj)
- Undervisere og kursusledere på videre- og efteruddannelsen
- Medudviklere af faget "sexologi"
- Aktive i SIMG, senere WONCA
- Flere fælles ærespriser, bl.a. Brygger Jacobsens Mindelegat 1979 og DSAM's Pharmaciapris 1974
- Etablerede Magda E. Friederichs og Sv .Å. Friederichs Mindelegat til fremme for forskning i almen medicin og varetog uddelingen i mange år.

Værelse 262

De næste fem år udbød Inge og K.B. adskillige kurser sammen. Mange uger var deres hjem værelse 262 på Scanticon.

Efter 1978 stoppede de med at arrangere disse kurser og gik i gang med andre undervisningsopgaver. Men de havde sørget for, at andre var udlært til at lede kurser efter "den danske model", som de havde døbt den, når de i udlandet fortalte om, hvordan livslang efteruddannelse kunne organiseres.

K.B. fik uddannet talrige kolleger i metoden. Flere af os blev så fuldbefarne, at vi kunne avancere fra modulforpagtere til kursusansvarlige. I 1991 blev kurserne afløst af Lægedage. ●